

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشکده زبان و ادبیات

گروه زبان و ادبیات فارسی

پایان نامه

برای دریافت درجه کارشناسی ارشد

زبان و ادبیات فارسی

نقد و تحلیل دیوان میرزا حبیب خراسانی

استاد راهنما:

دکتر مرتضی فلاح

استاد مشاور:

دکتریدالله جلالی پندری

پژوهش و نگارش:

رقیه حسینی

۱۳۸۸ اسفند ماه

تقدیم:

تقدیم به پدر و مادرم

۹

تمامی آنان که مرا به اندیشیدن و اداشته‌اند.

تقدیر و تشکر

حمد و سپاس خداوند بی همتایی را که نعمت بزرگ هستی را به من عطا فرمود تا به واسطه قدرت اختیار خویش که جز از موهبت حق نشأت نگرفته است، قوای درون را به درجه‌ای از فعلیت و پایندگی برسانم و از این طریق در مسیری دشوار، اما شیرین سلوک الی الله گام بردارم.

سپاس بیکران دو منبع مهر و عطوفت و اخلاص، پدر بزرگوار و مادر مهربانم را، که در تمام دوران زندگیم، هستی بی‌بدیل آنها، همواره زیباترین هستی‌ها را در نگاه من متجلی می‌ساخت. دو چراغ فروزانی که در فروغ پر مهرشان، درس ایمان و امید آموخته‌ام و همواره برایم مظہر پاکی، فداکاری و ایثارند.

سپاس از خواهرانم و برادران عزیزتر از جانم، که مایه امید و دلگرمی هر چه بیشتر من در راه تحصیل و پژوهش بوده‌اند.

سپاس ویژه از استاد راهنمایم جناب آقای دکتر مرتضی فلاح که برایم نه فقط استاد علم، که معلم والای اخلاق و آگاهی بوده و توکل، امیدواری و سختکوشی را از ایشان آموختم و مرهون مساعدت‌ها و محبت‌های پدرانه‌شان بوده و خواهم بود. بزرگواری که اندیشیدن را به من آموخت نه اندیشه‌ها را.

سپاس از استاد مشاور جناب آقای دکتریدالله جلالی، که همواره در تمامی مراحل تحقیق سعادت کسب علم و رهنمودهای ایشان را داشته‌ام و اطلاعات وسیع خویش را از من دریغ نداشتند.

سپاس از کلیه مسئولان دانشگاه یزد، خانم مطهری نیا و خانم صابر، کارمندان کتابخانه و تمامی آنان که به نوعی سهمی در علم‌آموزی من داشته‌اند.

سپاس از تمامی آنان که خوش‌چین معرفتشان بوده‌ام و آموختن را به گونه‌ای مدیون فضل و کرم آنانم.

رقیه حسینی

چکیده:

حاج میرزا حبیب خراسانی، یکی از بزرگترین شاعران دوره قاجار است که اشعار عرفانی او حاصل تجربه‌های عرفانی اوست.

وی علاوه بر اشعار عرفانی، اشعاری در وعظ، و مدح نیز دارد. اشعار مدحی او بیشتر در مدح امام علی (ع) است.

در این پایان نامه، سعی بر آن بوده است که در ابتدا، شناخت کاملی از میرزا حبیب داده شود. سپس به بررسی سطح زبانی که شامل بررسی آوازی و موسیقایی، لغوی و نحوی اشعار است، پرداخته شود. دیوان وی عاری از لغات سنگین و ثقيل عربی است، اما لغات مهجور فارسی در دیوان او یافت می‌شود، لغاتی که برخی اشعار او را به شعر سبک خراسانی، نزدیک ساخته است.

اشعار وی به ویژه غزلهایش، یادآور غزل‌های شاعران بزرگ سبک عراقی از جمله سعدی و حافظ است که در اقتضای آنان سروده است.

در فصل‌های بعد، سطح ادبی (بدیع و بیان و معانی)، بررسی می‌شود.

تشبیه، کنایه، استعاره و مجاز از متداول‌ترین صنایع به کار رفته در دیوان اوست که چندان نو و نادر نیستند.

عيوب فصاحت، تنافر حروف و کراحت در سمع، غرابت استعمال ، مخالفت با قیاس، ضعف تأليف تعقید لفظی، تعقید معنوی، نیز، در دیوان او دیده می‌شود اما بسیار اندک و انگشت‌شمار است. در آخرین فصل، سطح فکری میرزا حبیب، شامل عرفان معتدل او، ستایش‌های دینی و غیردینی، حدیث نفس و انتقادات و درونمایه‌های اجتماعی، بررسی شده است.

انتقادات موجود در دیوان میرزا حبیب نیز، به زیرشاخه‌ایی تقسیم می‌شود که انتقاد از شیخ و زاهد ریاکار، بیشترین بسامد را داراست واز این حیث، انتقادات او یادآور انتقادات حافظ از زاهدان ریاکار دوران است.

از دیگر گروه‌هایی که مورد انتقاد میرزا حبیب قرار گرفته‌اند، مردمان خراسان و جامعه آن روزند که میرزا حبیب آنان را با عنوان خواجه، اهل خراسان و ... به باد نکوهش می‌گیرد.

برخی ابیات او، حدیث نفس است، اشاره به نسب والا (садات بودن)، روحانیت، عزلت و گوشنهنشینی و عاداتی از قبیل عدم مردم آزاری، کینه‌توz نبودن و قناعت از این جمله‌اند.

فهرست مطالب

عنوان	صفحة
فصل اول: مبادی تحقیق	
الف) تعریف موضوع.....	۲
ب) سابقه تحقیق.....	۳
ج) کلمات کلیدی.....	۴
د) سوالات پژوهشی.....	۴
ه) روش تحقیق.....	۴
فصل دوم: زندگی و آثار میرزا حبیب خراسانی	
۱-۱ زندگی.....	۶
۱-۱-۱ ازدواج.....	۸
۱-۱-۲ دوران عزلت و ریاست.....	۸
۱-۱-۳ ذوق و فریحه.....	۹
۱-۱-۴ وفات.....	۱۰
۱-۱-۵ آثار.....	۱۱
۱-۱-۶ قصاید.....	۱۳
۱-۱-۷ اقسام قصاید.....	۱۴
۱-۱-۷-۱ قصاید مدحی.....	۱۴
۱-۱-۷-۲ اخلاقی و اجتماعی.....	۱۵
۱-۱-۷-۳ قصاید دینی.....	۱۶
۱-۱-۷-۴ قصاید اجتماعی و سیاسی.....	۱۶
۱-۱-۷-۵ غزل.....	۱۷
۱-۱-۷-۶ مضامین غزل.....	۱۷
۱-۱-۷-۷ غزل در دیوان میرزا حبیب خراسانی.....	۱۸

فهرست مطالب

عنوان		صفحة
۳-۲-۲ ریاعی.....	۱۹	صفحة
۴-۲-۲ مشنوی.....	۲۰	
۵-۲-۲ ترجیع بند.....	۲۰	
۶-۲-۲ ترکیب بند.....	۲۱	
۲-۳ تأثیر و تأثر.....	۲۱	
۲-۳-۲ ابیات تقليدی از سعدی.....	۲۵	
۲-۳-۲ : ابیات تقليدی از حافظ.....	۲۶	
۲-۳-۲ ابیات تقليدی از مولوی.....	۲۸	
۲-۳-۲-۴ ابیات تقليدی از خاقانی	۲۸	
۲-۳-۲-۵ ابیات تقليدی از ناصر خسرو.....	۲۹	
۲-۳-۲-۶ ابیات تقليدی از شیخ بهایی.....	۲۹	
فصل سوم: بررسی ویژگی‌های زبانی اشعار میرزا حبیب خراسانی		فصل سوم: بررسی ویژگی‌های زبانی اشعار میرزا حبیب خراسانی
۱-۳ آوایی.....	۳۲	
۱-۱-۳ موسیقی بیرونی و کناری.....	۳۲	
۱-۱-۱-۳ تناسب وزن و محتوا.....	۳۷	
۱-۱-۳ موسیقی درونی	۳۹	
۱-۲-۱-۳ تخفیف و تشدید.....	۳۹	
۲-۳ لغوی.....	۴۰	
۱-۲-۳ واژگان (فارسی، عربی، ترکی، دسته‌تیری).....	۴۰	
۲-۲-۳ لغات ترکی و مغولی	۴۶	
۳-۲-۳ لغات فرنگی و اصطلاحات جدید.....	۴۶	
۴-۲-۳ لغات عامیانه	۴۷	

فهرست مطالب

عنوان	صفحة
۵-۲-۳ لغات دساتیری	۴۸
۶-۲-۳ اصطلاحات جنگ و حرب	۴۹
۷-۲-۳ اصطلاحات فقهی	۵۰
۸-۲-۳ اصطلاحات ادبی	۵۱
۹-۲-۳ اصطلاحات نجومی	۵۲
۱۰-۲-۳ کهن گرایی	۵۳
۱۱-۲-۳ مترادفات	۵۵
۳-۳ نحوی	۵۶
۱-۳-۳ ساختهای غیر متعارف	۵۶
۲-۳-۳ جابه‌جایی ارکان نحوی	۵۸
فصل چهارم بررسی سطح ادبی اشعار میرزا حبیب خراسانی	
۱-۴ بدیع	۶۰
۱-۱-۴ بدیع لفظی	۶۰
۱-۱-۴ روش تسجیع کلام	۶۰
۱-۱-۱-۱-۴ ترصیع	۶۱
۱-۱-۱-۱-۴ موازنہ(مماثله)	۶۱
۱-۱-۱-۴ جناس و انواع آن	۶۲
۱-۱-۱-۴ جناس تمام	۶۲
۱-۱-۱-۴ جناس ناقص (محرف)	۶۳
۱-۱-۱-۴ جناس مطّرف	۶۳
۱-۱-۱-۴ جناس خط	۶۴
۱-۱-۱-۴ جناس زاید	۶۵

فهرست مطالب

صفحة	عنوان
٦٥	٤-١-١-٢-٥-١ جناس متوج يا مزيد
٦٦	٤-١-١-٢-٥-٢ جناس وسط
٦٦	٤-١-١-٢-٥-٣ جناس مذيل
٦٧	٤-١-١-٢-٦ جناس اشتقاد (اقتضاب)
٦٨	٤-١-١-٢-٧ جناس قلب با مقلوب
٦٨	٤-١-١-٣ تكرار
٦٨	٤-١-١-٣-١ تكرار واک (واج آرایی)
٦٩	٤-١-١-٣-٢ تكرار هجا
٦٩	٤-١-١-٣-٣ تكرار واژه
٧٠	٤-١-١-٣-٣-١ رد الصدر الى العجز
٧١	٤-١-١-٣-٣-٢ رد العجز الى الصدر
٧١	٤-١-١-٣-٤ تكرار جمله
٧٢	٤-١-١-٤ تكرار يا تكرير
٧٢	٤-١-١-٥ طرد و عكس (تبديل و عكس)
٧٣	٤-١-١-٦ ذوقافيتين
٧٤	٤-١-١-٧ التزام يا اعنات
٧٥	٤-١-١-٨ رجوع
٧٥	٤-١-٢-١ بديع معنوی
٧٥	٤-١-٢-١-١ تضاد
٧٦	٤-١-٢-٢ پارادوکس
٧٧	٤-١-٢-٣-٢ استخدام
٧٧	٤-١-٢-٤ تجاهل العارف

فهرست مطالب

صفحة	عنوان
٧٨.....	٤-١-٢-٥ لف و نشر
٧٩.....	٤-١-٢-٥ لف و نشر مرتب
٨٠.....	٤-١-٢-٥-٢ لف و نشر مشوش
٨٠.....	٤-١-٢-٦ مراعات النظير
٨١.....	٤-١-٢-٧ ايهام
٨٢.....	٤-١-٢-٧-١ ايهام
٨٢.....	٤-١-٢-٧-٢ ايهام تناسب
٨٣.....	٤-١-٢-٨ جمع
٨٤.....	٤-١-٢-٩ جمع و تفريق يا جمع با تفريق
٨٥.....	٤-١-٢-١٠ تقسيم
٨٥.....	٤-١-٢-١١ جمع با تقسيم
٨٦.....	٤-١-٢-١٢ اعداد (سياقه الاعداد)
٨٧.....	٤-١-٢-١٣ تنسيق الصفات
٨٧.....	٤-١-٢-١٤ ارسال المثل و تمثيل
٨٨.....	٤-١-٢-١٤-١ تمثيل
٨٩.....	٤-١-٢-١٤-٢ ارسال المثلين
٩٠.....	٤-١-٢-١٥ استدراك
٩٠.....	٤-١-٢-١٦ التفات
٩١.....	٤-١-٢-١٧ تلميح
٩٢.....	٤-١-٢-١٨ مبالغه
٩٢.....	٤-١-٢-١٨-١ غلو
٩٣.....	٤-١-٢-١٨-٢ اغراف

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۹۳	۱۹-۲-۴ تضمین
۹۴	۲-۴ بیان
۹۴	۱-۲-۴ تشبيه
۹۵	۱-۲-۴ تشبيه حسی - حسی
۹۶	۲-۱-۴ تشبيه عقلی - عقلی
۹۶	۳-۱-۲-۴ تشبيه عقلی - حسی، حسی - عقلی
۹۷	أنواع تشبيه از نظر شکل
۹۷	۴-۱-۲-۴ تشبيه ملفوظ
۹۸	۵-۱-۲-۴ تشبيه مفروق
۹۹	۶-۱-۲-۴ تشبيه تسويه
۱۰۰	۷-۱-۲-۴ تشبيه جمع
۱۰۱	۸-۱-۲-۴ تشبيه مضمر
۱۰۱	۹-۱-۲-۴ تشبيه مشروط
۱۰۲	۱۰-۱-۲-۴ تشبيه تفضيل
۱۰۴	۱۱-۱-۲-۴ تشبيه قریب
۱۰۴	تشبيه و أنواع آن
۱۰۴	۱۲-۱-۲-۴ مفرد
۱۰۵	۱۳-۱-۲-۴ تشبيه مقيد
۱۰۶	۱۴-۱-۲-۴ تشبيه مرکب
۱۰۷	۱۵-۱-۲-۴ تشبيه مفرد به مرکب
۱۰۸	۱۶-۱-۲-۴ تشبيه مرکب به مقيد
۱۰۸	۱۷-۱-۲-۴ تشبيه تلميحي (اضافه تلميحي)

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱۰۹.....	۱۸-۲-۴ اضافه تشییه‌ی
۱۱۰.....	۲-۲-۴ تشییهات نو و بدیع
۱۱۰.....	۳-۲-۴ استعاره
۱۱۱.....	انواع استعاره
۱۱۱.....	۱-۳-۲-۴ استعاره مصرحه یا آشکار
۱۱۲.....	۲-۳-۲-۴ استعاره مرکب(تمثیلیه)
۱۱۳.....	۳-۳-۲-۴ استعاره ممکنیه
۱۱۴.....	۴-۲-۴ کنایه
۱۱۴.....	۱-۴-۲-۴ کنایه از نوع تلویح
۱۱۵.....	۲-۴-۲-۴ تعریض
۱۱۶.....	۳-۴-۲-۴ رمز
۱۱۷.....	۴-۴-۲-۴ ایما(اشاره)
۱۱۸.....	۵-۲-۴ حقیقت و مجاز
۱۱۹.....	انواع مجاز
۱۱۹.....	۱-۵-۲-۴ مجاز مرسل
۱۱۹.....	۱-۱-۵-۲-۴ مجاز با علاقه جزئیت
۱۲۰.....	۲-۱-۵-۲-۴ مجاز کلیت
۱۲۰.....	۳-۱-۵-۲-۴ مجاز مایکون
۱۲۱.....	۴-۱-۵-۲-۴ مجاز با علاقه حال یا محل
۱۲۲.....	۳-۴ معانی

فهرست مطالب

عنوان		صفحة
۱-۳-۴ اطناب		۱۲۲
۱-۳-۴ ایضاح بعدالاپهام		۱۲۲
۲-۱-۳-۴ توشیح (توضیع)		۱۲۴
۳-۱-۳-۴ تکرار جهت تأکید		۱۲۵
۴-۱-۳-۴ ذکر خاص بعد از عام		۱۲۵
۴-۱-۳-۴ اطناب برای تأکید در مبالغه		۱۲۶
۴-۱-۳-۴ برای تکمیل و رفع شباهه		۱۲۷
۴-۱-۳-۴ ایغال و التفات		۱۲۸
۴-۱-۳-۴ اطناب مفید فایده در مقام حشو ملیح		۱۲۹
۴-۱-۳-۴ مترادفات		۱۲۹
۴-۲-۳-۴ ایجاز		۱۳۰
۴-۲-۳-۴ ایجاز قصر		۱۳۰
۴-۲-۳-۴ ایجاز حذف		۱۳۱
۳-۳-۴ مساوات		۱۳۲
۴-۳-۴ حصر و قصر		۱۳۳
۴-۴ علم معانی		۱۳۴
۴-۴ آرزو (تمنی)		۱۳۵
۴-۴ عیوب فصاحت		۱۳۵
۴-۴ در مورد کلمه		۱۳۵
۴-۴-۴-۴ ۱-۱-۲-۴-۴ تنافر حروف و کراحت در سمع		۱۳۵
۴-۴-۴-۴ ۲-۱-۲-۴-۴ غرابت استعمال		۱۳۶
۴-۴-۴-۴ ۳-۱-۲-۴-۴ مخالفت با قیاس		۱۳۷

فهرست مطالب

عنوان		صفحة
۱-۲-۴-۴ تضعیف مشدّد و تشدید مخفّف:	۱۳۷	
۲-۲-۴-۴ در مورد کلام	۱۳۸	
۱-۲-۴-۴ ضعف تأثیف	۱۳۸	
۲-۲-۴-۴ تعقید لفظی	۱۳۹	
۳-۲-۴-۴ تعقید معنوی	۱۴۱	
فصل پنجم بررسی درونمایه اشعار میرزا حبیب خراسانی		
۱-۵ عرفان	۱۴۳	
۱-۱-۵ عرفان در زمان قاجار(عصر میرزا حبیب)	۱۴۳	
۲-۱-۵ قلندری و ملامتی	۱۴۴	
۳-۱-۵ مفاهیم و اصطلاحات عرفانی در دیوان حبیب خراسانی	۱۴۸	
۱-۳-۱-۵ وقت	۱۴۸	
۲-۳-۱-۵ طلب	۱۵۰	
۳-۱-۵ توبه	۱۵۰	
۱-۳-۱-۵ توبه شرعی	۱۵۰	
۲-۳-۱-۵ توبه عرفانی و قلندری	۱۵۱	
۴-۳-۱-۵ حیرت:	۱۵۲	
۵-۳-۱-۵ رضا و تسليم	۱۵۳	
۶-۳-۱-۵ فنا و بقا	۱۵۴	
۷-۳-۱-۵ فقر	۱۵۷	
۸-۳-۱-۵ قهر و لطف	۱۵۹	
۹-۳-۱-۵ شوق	۱۶۰	
۱۰-۳-۱-۵ تجلی	۱۶۱	

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱۶۲.....	۱۱-۳-۱-۵ توکل
۱۶۳.....	۱۲-۳-۱-۵ شکر
۱۶۴.....	۱۳-۳-۱-۵ زهد
۱۶۴.....	۱۴-۳-۱-۵ استغنا
۱۶۵.....	۱۵-۳-۱-۵ قبض و بسط
۱۶۶.....	۱۶-۳-۱-۵ خاموشی و سکوت
۱۶۷.....	۱۷-۳-۱-۵ حریت
۱۶۹.....	۱۸-۳-۱-۵ صبر
۱۶۹.....	۱۹-۳-۱-۵ نفى و اثبات
۱۷۰.....	۲۰-۳-۱-۵ نفى آنائیت و خود پرستی
۱۷۴.....	۲۱-۳-۱-۵ همت
۱۷۵.....	۲۲-۳-۱-۵ پیر
۱۷۶.....	۲۳-۳-۱-۵ معرفت
۱۷۶.....	۱-۲۳-۳-۱-۵ معرفت حق (خداشناسی)
۱۷۸.....	۲-۲۳-۳-۱-۵ معرفت خود (خود شناسی)
۱۷۹.....	۲۴-۳-۱-۵ راه حق
۱۷۹.....	۲۵-۳-۱-۵ انواع حجاب ها
۱۸۰.....	۱-۲۵-۳-۱-۵ حجاب های نورانی
۱۸۰.....	۱-۱-۲۵-۳-۱-۵ اشک
۱۸۱.....	۲-۱-۲۵-۳-۱-۵ عبادت
۱۸۱.....	۳-۱-۲۵-۳-۱-۵ روزهای تبرک
۱۸۲.....	۴-۱-۲۵-۳-۱-۵ علم و عقل
۱۸۶.....	۲-۲۵-۳-۱-۵ حجاب های ظلمانی

۱۸۶	نفس	۱-۲-۲۵-۳-۱-۵
۱۸۷	خوردن	۲-۲-۲۵-۳-۱-۵
۱۸۷	خودخواهی	۳-۲-۲۵-۳-۱-۵
۱۸۸	وهم (خيال)	۴-۲-۲۵-۳-۱-۵
۱۸۹	خواب	۵-۲-۲۵-۳-۱-۵
۱۹۱	شیطان	۶-۲-۲۵-۳-۱-۵
۱۹۲	دنيا، روزگار و جهان	۷-۲-۲۵-۳-۱-۵
۱۹۴	اسرار حق	۲۶-۳-۱-۵
۱۹۵	رمز و نماد	۲۷-۳-۱-۵
۱۹۶	ابرو	۱-۲۷-۳-۱-۵
۱۹۷	چشم	۲-۲۷-۳-۱-۵
۱۹۷	خط	۳-۲۷-۳-۱-۵
۱۹۷	رخسار	۴-۲۷-۳-۱-۵
۱۹۷	رمزگشايی	۲۸-۳-۱-۵
۱۹۹	عقل ، عشق و تقابل آن دو	۲۹-۳-۱-۵
۱۹۹	عقل	۱-۲۹-۳-۱-۵
۲۰۲	عشق	۲-۲۹-۳-۱-۵
۲۰۵	محبت	۳-۲۹-۳-۱-۵
۲۰۵	تقابل عقل و عشق	۴-۲۹-۳-۱-۵
۲۰۷	حديث نفس	۲-۵
۲۰۸	شرح احوال و سواغ و حوادث شخصی	۱-۲-۵
۲۰۹	وضع زندگانی و کیفیت معاش	۲-۲-۵

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۲۱۰	۳-۲-۵ تیمار خواری زن و فرزند
۲۱۱	۴-۲-۵ ذکر پیری و حسرت جوانی
۲۱۲	۵-۲-۵ اخلاق و روحیات
۲۱۵	۶-۲-۵ آرزوها
۲۱۵	۷-۲-۵ مفاخرات
۲۱۶	۸-۲-۵ تأملات روحی
۲۱۷	۹-۲-۵ شکوئیه
۲۲۰	۳-۵ انتقاد
۲۲۵	۴-۵ اندیشه‌های قرآنی
۲۳۳	۵-۵ ابیات و مضامین تکراری در دیوان میرزا حبیب خراسانی
۲۳۵	۶-۵ اندیشه‌های دیگر در دیوان میرزا حبیب خراسانی
۲۳۵	۱-۶-۵ انسان
۲۳۸	۲-۶-۵ قضا و قدر
۲۴۰	۳-۶-۵ مرگ
۲۴۱	۴-۶-۵ مهرورزی
۲۴۱	۵-۶-۵ سحرخیزی و شب زنده داری
۲۴۲	۶-۶-۵ راز نگه داری
۲۴۳	۷-۶-۵ دعوت به تلاش و کوشش و پرهیز از تنبلی و تن پروری
۲۴۳	۸-۶-۵ هنر
۲۴۴	۹-۶-۵ شعر و شاعری
۲۴۵	۱۰-۶-۵ نوستالژی
۲۴۶	۱۱-۶-۵ نظام احسن

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۲۴۷	۱۲-۵ سؤالات فلسفی
۲۴۸	۷-۵ انبیاء
۲۴۸	۵-۷-۱ سليمان
۲۴۹	۵-۷-۲ حضرت ابراهيم
۲۵۰	۵-۷-۳ آدم (ع)
۲۵۱	۵-۷-۴ حضرت موسی (ع)
۲۵۱	۵-۷-۵ حضرت عيسی (ع)
۲۵۲	۵-۷-۶ حضرت ايوب (ع)
۲۵۲	۵-۷-۷ حضرت يعقوب(ع)
۲۵۲	۵-۷-۸ حضرت يوسف(ع)
۲۵۳	۵-۷-۹ حضرت داود(ع)
۲۵۴	۵-۷-۱۰ حضرت یونس(ع)
۲۵۴	۵-۷-۱۱ حضرت لوط و هود(ع)
۲۵۵	۵-۷-۱۲-۱ حضرت ادريس(ع)
۲۵۵	۵-۷-۱۳ حضرت نوح(ع)
۲۵۵	۵-۷-۱۴ حضرت خضر (ع)
۲۵۷	۵-۷-۱۵ اندیشه در مورد زنان
۲۵۷	۷-۹-۱ ستایش‌ها در دیوان میرزا حبیب خراسانی
۲۵۸	۷-۹-۲ تحمیدیه
۲۵۸	۷-۹-۲ منقبت
۲۶۰	۷-۹-۲-۱ پیامبر اکرم (ص)
۲۶۱	۷-۹-۲-۲ امام علی (ع)

فهرست مطالب

صفحة	عنوان
۲۶۷	۲-۹-۷ امام موسی کاظم (ع)
۲۶۷	۴- ۲-۹-۷ امام زمان (عج)
۲۶۹	۵-۲-۹-۷ دیگر ائمه اطهار (ع)
۲۷۰	۳-۹-۷ مدح و مدحت
۲۷۲	۱-۳-۹-۷ مدح استاد
۲۷۳	۲-۳-۹-۷ مدح همسر
۲۷۳	۳-۳-۹-۷ مدح حاکمان
۲۷۵	نتیجه
۲۷۷	فهرست منابع و مأخذ

فصل اول

مبادی تحقیق